

ЦЕНТРАЛНА ИЗБИРАТЕЛНА КОМИСИЯ
ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ

ПРОТОКОЛ

№ 53

На 14 февруари 2017 г. се проведе заседание на Обществения съвет към Централната изборителна комисия при следния

ДНЕВЕН РЕД:

1. Препоръките към ЦИК - да се ограничат в рамките на необходимото за този период на подготовка.

2. Представяне на идеята за разширени заседания с участие на изпълнителната власт, поканени от ОС и ЦИК (както през 2015), за поставяне на темите, които нереализираният Борд няма да третира.

ПРИСЪСТВАХА:

Румяна Дечева – председател, Европейска асоциация за защита на човешките права – България;

Надежда Гологанова – заместник-председател, Гражданска инициатива за свободни и демократични избори;

Дончо Пачиков – заместник-председател, Българско сдружение за честни избори и граждански права – Национална асоциация;

Михаела Доцова - Институт за модерна политика и Асоциация на младите юристи;

Велко Милоев - Българско сдружение за честни избори и граждански права – Плевен;

Тодор Гунчев Гуджев – Федерация на независимите студентски дружества

Ваня Нушева – Асоциация „Прозрачност без граници“.

В заседанието не участва представител на Централната избирателна комисия.

Заседанието бе открито в 15,30 ч. и председателствано от госпожа Румяна Дечева – председател на Обществения съвет към ЦИК.

*

*

*

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Обявявам заседанието за открито!

Видимо ще бъдем в по-голям състав за заседанието с Централната избирателна комисия. Снощи късно научихме, че сме поканени за 16 ч. за работно заседание с ЦИК. В този смисъл успяхме да комуникираме това решение, за да се подготвим по-навреме.

Всъщност ние коментираме няколко предложения в последните две-три седмици. В момента мога да ги артикулирам по следния начин.

От една страна, ние ще извадим от целия анализ няколко препоръки в няколко групи, които има смисъл да бъдат поставени в този момент, тъй като все още нещо може да се направи по тях и Централната избирателна комисия може да вземе решения, които да имат смисъл. И първото предложение е да направим онези препоръки, които има смисъл да направим в този момент, тъй като ние като цяло сме ги заложили в анализа.

Второто предложение е свързано с нереализираната идея за граждански борд, която на този етап можем да реализираме частично с разширени заседания, организирани от Обществения съвет, с участието на повече участващи в подготовката на изборите. Ние имаме две такива срещи, организирани в миналото – преди изборите през 2015 г. и между първи и втори тур през 2015 г.

Смисълът на тези разширени срещи е следният: канят се повече участници от неправителствените организации, а не само онези, които формално имат право да са членове на нашия Обществен съвет, за което има заложени в ИК изисквания. Има и други организации, има и експерти, които формално не биха могли да бъдат част от нашата постоянна работа. Но за еднократни или неколkokратни срещи бихме могли да ги поканим и да участват.

От друга страна, покана към институциите. При една от предишните подобни срещи, отново по инициатива на Обществения съвет и на Централната изборителна комисия, участваха министри и заместник-министри от седем министерства. Фактически от всички, които имат отношение към изборите. Тогава в Централната изборителна комисия бяха поставени много от въпросите.

Недостатък според мен в онази среща беше, че медиите бяха изключени. Фактически експерти, организатори, нашите организации имаха възможност да чуят и да обсъждат, но това не беше достъпно. И както на миналата среща Велко Милоев сподели, това си има и добрите, и лошите страни. Понякога натискът от предаване на живо по телевизията на някои такива срещи, правени пък в още по-далечното минало, притиска някои от участниците да се държат по определен начин. Особено когато става дума за хора, които представляват политически партии. И в много по-малка степен се осъществяват целите на начинанието да има един открит и честен диалог.

В този смисъл при една сега предлагана среща, ние никога не знаем кое ще бъде прието. Въобще дали ще се съгласят от Централната изборителна комисия съвместно да инициираме такава

среща. На нас ни е необходимо и тяхното съгласие, за да можем да ползваме залите, да можем някъде да поканим участниците.

И още една крачка назад. Най-вероятно нашата до днес колежка и член на Обществения борд Йорданка Бачева, няма да може да участва в работата на Обществения съвет. Вероятно тя е назначена като съветник на вицепремиера, отговарящ за изборите. До преди настоящия мандат, тя беше заместник-председател на Обществения съвет.

ВЕЛКО МИЛОЕВ: Гледам часовника насреща и след около 22 минути от Централната избирателна комисия трябва да ни поканят. Затова моля да се концентрираме по точката, по която сме поканени, а това е представянето на препоръките. Нека широкоформатната среща да остане накрая, ако прецениш, че има възможност за такова опипване на почвата. Защото тя при всяко положение ще изисква официален имейл с изработване на мотивирано предложение. Но не бива да започваме с това, защото то не е това, за което сме поканени.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Да, и не е това, за което е решено.

Аз мисля при всички случаи да го предложим, колкото и когато обикновено предлагаме нашите препоръки на Централната избирателна комисия, да се създава някакво усещане, че ние излизаме извън нашата територия и навлизаме в тяхната. Те предпочитат ние да им изпращаме за сведение нашите писмени предложения или да участваме в заседанията с конкретни предложения и по-не са доволни от такова представяне, но така или иначе това е в момента, което пък ние можем да им предложим, тъй като сега заседанията на ЦИК са всеки ден от 10,30 ч. до късно вечерта и ние не можем, нямаме този ресурс да участваме във всичките тези заседания и да търсим темата, която и да било за нашите организации би могла да бъде интересна.

ТОДОР ГУНЧЕВ: С колко време разполагаме? Уточнено ли е какъв е форматът на срещата?

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Когато те ни канят, винаги са много щедри на време. Ако не ни кажат, както става понякога, че имат само 20 минути, когато са в сандвич, те ни оставят неограничени във времето. Не знам как върви дневният ред и не знам колко време по техния дневен ред и трябва.

Моето предложение би било да нахвърлим групите препоръки, да се разберем помежду си. Според мене винаги е по-добро повече хора да говорим, а не само един човек като учителка в първи клас да раздаде препоръките, което също допринася до едно такова условно разделение на „ние“ и „вие“, което в никакъв случай не е нашата нито цел, нито интерес...

По два начина се развиват тези срещи. Понякога ние споменаваме тема и започва практически дебат по същество на ЦИК. Включително се е стигало и до решение, така че темата става някаква капка, която създава ситуация за някакво решение. Докато друг път след като си кажем нашите препоръки, след това има въпроси. Това е извън нас. В какъвто формат ни поканят, в такъв ще участваме. И това ще се определи от времето, което ще решат да ни дадат.

Но аз мисля в този момент да не се съсредоточаваме върху времето, а върху това какво искаме да им кажем. Аз бях набелязала и с един жълт растер бях изпратила нашите препоръки. Тези препоръки са изведени изцяло от анализа, т.е. те са просто копи-пействани по съответните глави.

Велко Милоев ми е изпратил, за съжаление, аз едва днес го видях и даже не можах да се фокусирам, затова предлагам в момента той да ни каже какво предлага. За някои от маркираните препоръки той твърди, че са за законодателни промени.

ВЕЛКО МИЛОЕВ: Пише „Изборният кодекс да предвиди еди-какво си...“ Очевидно това не е краткосрочна препоръка за момента.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Значи това е погрешно маркирано.

ВЕЛКО МИЛОЕВ: Търсим законова промяна. Това са неща, които според мене не са в контекста, тъй като препоръките трябва да са за нещо, което може сега да се направи. Обективно погледнато, ние имаме доста малко препоръки, които са приложими в този момент.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Да, това е факт.

ВЕЛКО МИЛОЕВ: Да не кажа почти никакви. Което донякъде е логично и нормално, защото ние не се занимаваме с всички неща от изборния процес, които са рутинни от години, но се занимаваме, например, с повтарящи се проблеми, които изискват едно очевидно по-дългосрочно действие, например проблемът за обучеността на СИК.

Тъй като Надежда Гологанова е тук, да видим дали тя или Дончо Пачиков имат готовност за участие по някои от тези секции, за които те са писали евентуално.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Аз съм готова да помогна. В този документ имаме препоръки по правната рамка. Става дума за следващото Народно събрание. Имаме препоръки по организацията и на изборната администрация. Повишаване на изискванията за образование и компетенции на членовете на СИК. Това е подходящо за момента.

ВЕЛКО МИЛОЕВ: Изискванията към членовете на СИК са много кратко посочени в чл. 95 на Изборния кодекс. Това, което ние искаме да въведем, е обект на законова промяна, т.е. не може да стане сега.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Не можем да искаме в този момент формално промяна на изискванията, но можем, както и миналия път говорихме, обръщайки се към политическите партии, ако се стигне до една по-широка среща, а и самите членове на ЦИК представляват практически политическите партии, които определят и предлагат членове на Централната изборителна комисия, да се пледира, да се обърне внимание на всички да търсят по-грамотни хора.

МИХАЕЛА ДОЦОВА: Може би в указанията на ЦИК, които ще бъдат приети, да има една препоръка към партиите в това отношение.

ВЕЛКО МИЛОЕВ: Харесва ми насоката, но не може да стане, тъй като методическите указания излизат много късно, когато вече са проведени консултациите с политическите партии.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: И когато хората вече са определени.

ВЕЛКО МИЛОЕВ: На консултациите точно това се прави.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Да уточним и това, че част от всички тези хора са от населени места и те още по-рано се записват, за да могат да подадат искане за гласуване на друго място.

МИХАЕЛА ДОЦОВА: Членовете на СИК могат да гласуват в секцията, където са назначени.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Тука има още няколко препоръки. Аз бих предпочела така, както са изредени.

ВЕЛКО МИЛОЕВ: Третата точка е в съставите на секционните изборителни комисии да се назначават лица преминали предварителна подготовка, а това почти буквално повтаря предходната точка.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Да. Аз обобщавах препоръките, които са предложени от различни хора. Както и когато превеждах текста на английски, ми направи впечатления, че има повтарящи се изречения.

Обучението на членовете на СИК – това, което от доста време коментираме в Обществения съвет. Да се фокусираме на това обучение, т.е. този който е обучен, който е минал на тест - не просто да отиват и да присъстват на едни два часа обучение, а след това да се проверят тези обучени кандидати. Ние трябва да говорим до момента, в който нещо се случи.

ВЕЛКО МИЛОЕВ: Да, това също ще изисква по-дългосрочни усилия, но те могат в това обучение накрая да дадат един тест. Малък тест, за който всеки да отдели 10 минути за

отговор на 10 въпроса. Просто един тест те могат да направят дори и в рамките на това обучение, без никакви законови промени.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: По-категорично може да се каже, че те имат пълната свобода за начина и формата за провеждане на това обучение.

Сега видимо е много късно да се говори конкретно за училището за избори, но набелязвайки някои първи стъпки, това може да се очертае като първи стъпки в рамките или посока на изграждане на това и обучително звено, и училище за избори. Като център, който да сертифицира всички членове на СИК.

Тук има и една друга препоръка – да се прави диференцирано обучение, което Надя го е направила и много ми харесва. Аз не си спомням в предишните години дали сме го правили и колко пъти се е въртяло, но смисълът е, че има по-запознати, има по-опитни в провеждането на избори и хора, които си четат методическите указания. На тях категорично не би им било интересно да бъдат с хора, които за първи път влизат в изборителна комисия и които от „А“ научават какво се прави.

В Централната изборителна комисия вчера взеха решение по принцип да се изпрати писма до всички, които ще навършат 18 години до 26 март т.г. и да ги поздравят с първата им възможност да гласуват.

ВЕЛКО МИЛОЕВ: Аз предлагам да се върнем към нашата тема.

„Член 23: Изборителните списъци се съставят от общинските администрации по населените места, в които се води регистърът на населението.“

Този член не е променян, но дайте да не говорим за нещо, което не сме обсъждали.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Споменах вчерашното решение, защото то касае информационната кампания, която е друга от големите ни препоръки. И тя идва непосредствено след всичките ни препоръки към секционните изборителни комисии.

За информационната кампания разбрах, че отново решението е да се изпратят писма на новите гласоподаватели – тези които са навършили 18 години, по пощата, по постоянен адрес.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Аз ви казах на вас, че има откъде да бъдат взети адресите за изпращане, които са със 100-процентова точност и децата ще ги получат на 100 %.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Онези, които учат, а онези, които не учат?

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Тези, които не учат, не са в обсега на интересите ни.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Поне да актуализираме тези, които учат, да ги махнем от другия списък, а останалите – по постоянен адрес.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: При предния начин на изпращане имаше 2 % покриваемост.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: За едно определено училище?

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Не, нека да е пет пъти повече...

МИХАЕЛА ДОЦОВА: Аз искам да обърна внимание на тези деца, които всъщност са напуснали пределите на страната ни през последната една година, защото примерно техните родители са емигрирали. Те също ще отпаднат от това оповестяване.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Няма как да знаем за тях. Няма начин.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: По-малко от половината от тази целева група ще бъдат достигнати.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Тогава не пречи да се използват и училищата – да се използват и двата метода. Сега ЦИК може да си допише решението и да изпрати чрез Министерството на образованието и науката и до училищата.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Кой иска да говори по информационната кампания?

ВЕЛКО МИЛОЕВ: Свършихме ли с обучението на секционните избирателни комисии?

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Да.

Последното беше обвързването със заплащането. Доколкото аз знам, това вече е влязло в план-сметката и към този момент не можем да делим заплащането. Тоест, декларирано е така, както е.

ВЕЛКО МИЛОЕВ: Да го махнем тогава. Или ако ще говориш по това, трябва да се прецизира. Писали сме за обучението и това е новото, което предлагаме – обвързването на заплащането с обучението. Организацията на секциите се прави от общинската администрация. Подредбата..., или платени предавания на материалите. Те очевидно са платени за изборния ден. Иначе ще дават по 15 лв. на тия трима, които предават материалите. Така че от всичко това, за което говорим тук, единствено за обучението не ми е известно да им се плаща. А за изборния ден очевидно им се плаща.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: А за предишния ден, когато отиват да получат материалите?

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Не, не им се плаща.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Просто хората участват...

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: По това, което сме наблюдавали от предишно дъвчене на същата тема наблюдението е, че тези, които участват в подреждането и приемането на документите не са онези, които на следващия ден ги предават в общинската или районната изборителна комисия. Тъй като са по трима човека, които отиват да предават документите, те са различни трима, които приемат документите.

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Не съм юрист, но мисля, че председателят е задължен да присъства и в двата случая. За предаването отскоро включиха да има допълнително заплащане. Това е от последните избори, но би трябвало и за приемането да се получи.

ТОДОР ГУНЧЕВ: В приемането на материалите също участва председателят, но това, което той каза – да поискаме да се заплаща само и единствено на членове на секционните изборителни комисии, които са преминали обучение. И това по някакъв начин да се удостовери – че те не просто присъстват там, но не сещате за

човека в предишните избори, който не можеше да говори, но беше записано, че е минал обучение. И ЦИК следва да упражни контрол за това на членовете на СИК да бъде заплатено само и единствено, ако са участвали в обучението, което се прави. Те са длъжни да са преминали обучението. Но ако не се включи в план-сметката...

НАДЕЖДА ГОЛОГАНОВА: Компромисният вариант е да се плаща на тези, които са присъствали на обучението, примерно, 20 лв. отгоре, за да има стимул.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Не може да стане сега, но ние можем да го предложим.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Едно от нещата, което ми се струва, че е много навременно и може да се направи с близко до нулата усилие е изборната администрация да положи, като общо взето Централната избирателна комисия вземе решение проверката за използването на личните данни в подписки да бъде на по-достъпно място. Това, което говорихме и за предишните избори, ако си спомняте. И в момента е възможно да се направи проверка дали личните данни на някого са използвани, но е малко по-сложно за хора, които не си играят много с компютрите. Защото най-напред се влиза в сайта на ЦИК, след това се отива на изборите...

ВЕЛКО МИЛОЕВ: Аз съм го правил и не го намирам за трудно изобщо. Излезе, че съм се вписал за партия Българска социалдемокрация... И подадох жалба.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Може с SMS да научиш къде да отидеш да гласуваш. Проверката на личните данни може да се прави и с различен цвят, така че да привлича вниманието. Могат да се съкратят две стъпки, т.е. още при влизането в сайта на Централната избирателна комисия, би могло лесно да се отиде директно към тази проверка.

Според наши организации, напри. Института за развитие на публичната среда, които в момента не участват в нашата работа, тъй като чакат пререгистрация, но които са една от най-активните организации в наблюдение на изборите и наблюдение на всички

избираеми институции, те специално имаха няколко проекта по това как се използват личните данни и проследяваха да видят и през съда, включително оказваха и помощ на лица, чиито лични данни са използвани.

ТОДОР ГУНЧЕВ: Това го прави Комисията за защита на личните данни.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Има становище, но и ние като неправителствени организации знаем, че съществува такъв проблем. И въпреки всички решения и инкриминализация на тези деяния, проблемът продължава да съществува. Включително и направеното от нашата организация запитване какво се случи с онези политически субекти, регистрирани за последните избори, които са използвали неправомерно лични данни. Още не сме получили отговор. Няма смисъл да коментирам колко пъти по един месец е минало оттогава, но явно нямаме традиция и бяха изхвърлени от предизборната надпревара тези, които са използвали неправомерно лични данни. Но друга санкция няма.

За разяснителната кампания ще говори Дончо Пачиков.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Тук искам малко подкрепа от Велко.

Как се казваше това, когато показваш на разни хора разни моменти от рекламната дейност и питаш: това виждал ли си го, това виждал ли си го?...

ВЕЛКО МИЛОЕВ: Това е точката за анализ на ефективността на кампанията: след като кампанията е минала, предлагаме Централната избирателна комисия да наеме PR - агенция или агенция със социологически профил, която да използва стандартни социологически методи, като фокус-групи и интервюта. Това е записано.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: И това го има тука?

ВЕЛКО МИЛОЕВ: Има го – да. Естествено, ние ще говорим за неща, които ги има.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: И които могат да станат сега. Това беше идеята.

ВЕЛКО МИЛОЕВ: Могат да го направят веднага след тези избори, ако искат.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: А въпросът за членове на секционни избирателни комисии, които са направили някакви нарушения? Това са текстове, които никога досега не са използвани.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Факт е, че се стига до съд.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: И резултатът какъв е? – Нула.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Аз не мога да кажа нула ли е, не е ли докато не се вземе поне определено количество...

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Спомнете си, че като бяхме на Кръглата маса, пак поставихме тоя въпрос. И тогава отговорът беше, че санкциите са твърде високи в сравнение с деянието.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Да, непропорционални.

ДОНЧО ПАЧИКОВ: Какво значи това? Приложи ги един-два пъти...

ВАНЯ НУШЕВА: Ще ти кажа какъв е случаят. През 2011 г. наблюдавахме в секцията една комисия, която цял ден къса нервите на общинската избирателна комисия. И искаха да им наложат санкции. В един момент погледнаха и казаха: „Ама санкцията е 1000 лв. Не, не можем да им наложим такова наказание.“

Тоест, когато санкцията ти е несъразмерна... В този случай, за да е приложима, трябва да е от минимум до максимум, за да може да се прилага.

ПРЕДС. РУМЯНА ДЕЧЕВА: Обективно погледнато, ние имаме доста малко препоръки, които са приложими в този момент. За накрая ще оставим предложението за разширени заседания, организирани от Обществения съвет, както и отправянето на покана към институциите по подготовка на изборите, отново по инициатива на Обществения съвет и Централната избирателна комисия.

На първо място ще поставим въпроса за обучението на членовете на секционните избирателни комисии - повишаване на изискванията за образование и компетенции на членовете на СИК. Да се отправи препоръка и към политическите партии да търсят по-

грамотни хора, като в СИК се назначават лица преминали предварителна подготовка.

Да се обвърже нивото на подготовка на членовете на секционните избирателни комисии със заплащането.

Следващата препоръка да е относно информационната кампания и анализ на ефективността на разяснителната кампания.

Изборната администрация и по-конкретно Централната избирателна комисия да вземе решение проверката за използването на лични данни в подписките да става по-лесно и достъпно.

(Закрито в 16,10 ч.)

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Румяна Дечева

Стенограф:

Цвета Минева